

кореляційно-регресійних моделей, що характеризують залежність врожайності від різних факторів, можна робити розрахунки кількісних змін рівня врожайності при зміні на певну величину окремих факторів, що вивчаються, тобто розраховувати очікуваний рівень врожайності та здійснювати його прогнозування при заданих значеннях факторних ознак.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Проблеми і пріоритети інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. – Т. 9. – С. 69-71.
2. Гарасим П. М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Тернопіль : Астон, 2005. – 464 с.
3. Гарасим П.М. Наскрізні блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку / Гарасим П.М., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. – Тернопіль: Астон. – 2003. – 368 с.

Ю. Ремез

Тернопільський національний економічний університет

ГІПОТЕЗА В ЕКСПЕРТНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ

Доцільність застосування гіпотез більшість вітчизняних науковців розглядають у контексті проведення експертного дослідження питань, поставлених у межах проведення судово-бухгалтерської експертизи. Таке тлумачення гіпотези, на нашу думку, не розкриває мету та предмет припущення. Ми не можемо погодитися з окремими поглядами вітчизняних науковців відносно місця і ролі гіпотези в судово-бухгалтерській експертизі. По-перше, попередня гіпотеза, суть якої обумовлена формулюванням питань, висувається слідчим, (в окремих випадках судом) через питання зазначені в ухвалі (постанові). Такий розвиток подій свідчить про те, що попередня гіпотеза знаходиться поза межами пізнавальної діяльності експерта. В даному випадку така попередня гіпотеза є слідчою версією, яка вимагає перевірки із застосуванням спеціальних знань у сфері бухгалтерського обліку. По-друге, ми вважаємо, що після формування версії, котра базується на конкретних фактах, які не мають беззаперечного характеру по відношенню до події, що досліджується, може формуватися інша версія, або навпаки, – жодної версії, за умови, якщо версія слідчого знайде підтвердження за результатами дослідження експерта-бухгалтера. Викладені міркування дозволяють висловити думку, що у процесі судово-бухгалтерської експертизи, у межах пізнання дійсності через факти, що надаються експерту, можуть формуватися лише версії.

На нашу думку, потреба у гіпотезі виникає в господарському контролі, коли обсяг інформації вкрай обмежений, поряд з цим поставлено завдання щодо оптимізації контрольного заходу, коли по деяких характеристиках теперішнього потрібно відновити картину минулого або на підставі минулого та теперішнього зробити висновок про майбутній розвиток явища. Побудова припущень про такі порушення має відповідати змісту та правилам побудови гіпотез.

На нашу думку, формування гіпотез про ймовірність господарських порушень може розвиватися за двома напрямками, а саме: 1) формуванням гіпотез на підставі існуючих норм господарювання; 2) формуванням гіпотез евристичним шляхом, припускаючи певні дії, які не описуються правовими

нормами, проте мають негативні наслідки для господарювання. Такий підхід дає нам підстави висловити думку про існування двох видів гіпотез господарського контролю: 1) типової (загальної) гіпотези, яка висувається на стадії попереднього планування і формулюється на підставі вже встановленої норми (як правило, правового характеру); 2) робочої (локальної) гіпотези, яка формулюється після проведення огляду об'єкта контролю.

При формулюванні гіпотези про можливість існування господарського порушення слід пам'ятати про дотримання певних вимог, зокрема вона: 1) повинна підлягати дослідній перевірці; 2) має стосуватися якомога ширшого кола явищ; 3) повинна передбачати ще невідомі явища; 4) має бути логічно побудованою. На нашу думку, алгоритм побудови типової (загальної) гіпотези про існування господарського порушення має включати: 1) оцінку контрольної ситуації (оцінку середовища, в якому функціонує об'єкт контролю); 2) встановлення (обрання з вже встановлених) норм функціонування об'єкту контролю; 3) формування гіпотези про ймовірність відхилення від норм функціонування об'єкту контролю; 4) обрання методики перевірки типової (загальної) гіпотези.

Типові (загальні) гіпотези у господарському контролі можуть бути сформовані на теоретичному рівні обміркування можливих господарських порушень, які визнаються такими внаслідок порушення нормативно-правових регламентів суб'єктами господарювання різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та різних видів економічної діяльності. Робоча (локальна) гіпотеза як припущення може з'являтися як доповнення до типової (загальної) гіпотези під час попереднього ознайомлення з діяльністю суб'єкта господарювання, або після безпосереднього ознайомлення на місці проведення контрольних заходів. Відповідно, алгоритм висунення робочої (локальної) гіпотези матиме наступний вигляд: 1) безпосереднє ознайомлення з об'єктом контролю; 2) одержання первинної інформації про правильність висунення типової (загальної) гіпотези; 3) висунення робочої (локальної) гіпотези – в межах конкретизації типової (загальної) гіпотези, або її спростування у зв'язку з обставинами, які були встановлені в наслідок огляду та обстеження; 4) коригування плану та програми проведення контролю.

Література

1. Підвищення ефективності адміністрування ПДВ : навч. посіб. / К. В. Зінкевич, Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ДПА в Тернопільській області, 2004. – 75 с.
2. Рудницький В. С. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень / В. С. Рудницький, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Київ: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.

І. Решилова

Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІК ВИТРАТ ПІДСОБНИХ ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБНИЦТВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ СЕКТОРІ

Радикальні ринкові перетворення в економіці України вимагають змін в усіх сферах господарювання та функціях управління виробничими процесами. При подальшому формуванні ринкового середовища, планомірному курсі на удосконалення бухгалтерського обліку і його системи в цілому головною умовою зростання виробничого й експортного потенціалу сільського господар-